

Фортуна капітана Блада

Рафаель Сабатіні

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Рафаель Сабатіні
фортуна капітана блада
Епізод 1. Драконова Паша
I

Це був чудовий корабель з класу фрегатів, вишуканий не тільки в своїх обводах, а й у деталях оздоблення, побудований зі звичним серед іспанських корабелів надміром любовної турботи. Називався він «Сан Феліпе», наче щоб поєднати побожність та відданість, і витонченість його оснастки змагалася з красою ліній корпусу.

Велика каюта, залита сонячним світлом через високі кормові ілюмінатори з рогу 1, крізь які було видно пінний кільватерний струмінь, виглядала розкішно завдяки різьбленим меблям, порт'єрам із зеленого дамаського оксамиту та позолоченому витому орнаментові на переборках 2. У каюті Пітер Блад, її теперішній власник, схилявся над лежачим на кушетці під кормовим рундуком 3 іспанцем, і згадував свою первісну професію хірурга. Його руки, такі ж міцні, як і витончені, надавали допомогу настільки делікатно, наче торкалася жінка. Він поновлював пов'язку на стегні іспанця, де переламана кістка проштрикнула тіло. Зараз він остаточно прилаштував ремені, які тримали шину на стегні, встав, і кивком голови звільнив негра стюарда, який йому прислужував.

— Дуже добре, доне Іларіо, — сказав він тихо іспанською, якою розмовляв вільно і навіть граційно.

— Зараз уже можу поклястися, що ви знову ходитимете на своїх двох.

Бліда посмішка освітила страдницьке обличчя пацієнта, надавши йому аристократизму.

— За це, — сказав він, — слід дякувати Богові й вам. Чудо!

— Аж ніяк не чудо. Лише хірургія.

— Але ж хірург, тут? Оце і є чудо. Хіба повірять мені, коли казатиму, що мене поставив на ноги капітан Блад?

Капітан, високий та гнучкий, саме відкочував рукави своєї ошатної батистової сорочки. Разюче сині очі під чорними бровами на яструбиному обличчі, засмаглому до кольору червоного дерева, задумливо розглядали іспанця.

— Колись хірург — завжди хірург, — сказав він, наче пояснюючи. — А я колись був хірургом, як ви могли чути.

— І як переконався на собі, до мого щастя. Але яка дивна алхімія долі перетворила хірурга на пірата?

Капітан Блад натомість розсміявся.

— Своїх негараздів я зазнав тільки через виконання лікарського обов'язку; через те, що бачив у пораненому пацієнта, незалежно від того, як він отримав поранення — як і у вашому випадку. Це був нещасний повстанець з війська герцога Монмута. Хто підтримує бунтівників, той сам бунтівник. Так гласить християнський закон. Я був спійманий на місці злочину за накладанням пов'язок на його рани, і за це засуджений до страти. Покарання пом'якшили, але не з милосердя. На плантаціях потрібні були раби. У трюмі з іншими нещасними мене відвезли за море, щоб продати на Барбадосі. Я втік, і мені здавалося, щоби лікар назавжди помер тоді, коли народився капітан Блад. Але привид хірурга все ще вештається у тілі букан'єра, як ви переконалися, доне Іларіо.

— На моє велике щастя і глибоку вдячність. А привид усе ще практикує небезпечну добродійність, яка прирекла хірурга?

— Атож! — жваві очі капітана проникливо зблиснули, спостерігаючи за рум'янцем на іспанцевих блідих вилицях та підозрим виразом його очей.

— Ви не боїтеся, що історія може повторитися?

— Я більше нічого не боюся, — сказав капітан Блад і потягнувся за камзолом. Накинув на плечі чорну сатинову одежину, гаптовану срібним галуном, поправив перед люстром розкішні бельгійські мережива на шиї, струсив кучері чорної перуки і

виструнчився — весь елегантське втілення мужності, більше притаманне передпокоюм Ескуріала 4, ніж квартал-деку 5 піратського корабля.

— Зараз ви маєте відпочити і спробувати заснути, доки не проб'є вісім склянок 6. У вас нема ознак лихоманки. Але мій припис для вас — усе ще спокій. Я повернуся після восьми склянок.

Пацієнт, проте, не виказав нахилу до спокою.

— Доне Педро... Перш ніж ви підете... Зачекайте. Ця ситуація гнітить мене. Я вельми зобов'язаний вам і не можу брехати. Я підняв фальшивий прапор.

Бладові виголені губи іронічно скривилися:

— Мені самому це час від часу видається зручним.

— Але є різниця! Моя честь протестує, — його темні очі раптово зустрілися поглядом з капітаном, він продовжив: — Ви знаєте мене тільки як одного з чотирьох потерпілих іспанців, яких ви порятували на скелях рифу Сент-Вінсент і шляхетно доправляєте до землі в Сан-Домінго. Честь наполягає, що ви мусите знати більше.

Здавалося, що Блад потішений.

— Сумніваюся, що ви зможете багато додати до мого знання. Ви — дон Іларіо де Сааведра, новий іспанський королівський губернатор Еспаньоли. Перед штормом, що вас потопив, ваш корабель належав до ескадри маркіза Ріконете, який мав взаємодіяти з вами на Карибах для знищення цього чортового пірата й буканьєра 7, цього ворога Бога й Іспанії на ім'я Пітер Блад.

Сполотніле обличчя дона Іларіо видало глибину його подиву.

— Пречиста Діво! Ви знали це?

— Із похвальною розважливістю ви опустили своє доручення у кишеню, коли ваш корабель ішов на дно. З розважливістю, не менш похвальною, я роздивився його невдовзі по тому, як ви потрапили на борт. Ми не перебірливі в нашому ремеслі.

Якщо це просте пояснення усунуло один подив, воно ж зародило інший.

— І попри це, ви не тільки опікуєтесь мною, а й насправді доправляєте у Сан-Домінго!

Тут вираз його обличчя змінився.

— А, розумію. Ви вірите у мою вдячність, тож...

Але капітан Блад перебив його.

— Вдячність? — він засміявся. — Це останнє почуття, якому я йму віру. Не довіряю нічому, крім себе, сер. Я вам казав, що більше нічого не боюся. Ви зобов'язані не буканьєру, а хірургові; а це зобов'язання перед приви́дом. Тож пусте. Не беріть у голову цих складнощів вибору між своїм и зобов'язаннями: дарма, переді мною чи перед королем. Я попереджений. Для мене цього досить. Не переймайтеся, доне Іларіо.

Він зачинив двері, залишивши іспанця спантеличеним і очманілим.

Вийшовши на шкафут 8, де били байдики кільканадцять його буканьєрів, половина від повної суднової команди, капітан помітив, що небо спохмурніло, хоча ще недавно було свіжим і прозорим. Проте погода не була сталою ще від урагану десятьма днями раніше, після якого він і порятував пораненого дона Іларіо та трьох його компаньйонів зі скелястого острівця, куди їх викинуло штормом. Завдяки цим навальним місцевим вітрам, що переменялися безвітряними штилями, «Сан Філіпе» все ще був далеко від пункту призначення; він перебував у точці за двадцять миль від острівця Саона. Судно ледве повзло по тихій маслянистій хвилі найтемніших бузкових кольорів, його вітрила почергово надималися й обвисали. Віддалені пагорби Еспаньоли на правому траверзі 9, які раніше було чітко видно, наразі щезли в попелястій імлі.

Штурман 10 Чеффінч, який стояв біля стернового румпеля 11, виведеного в отвір корми, заговорив, ледь Блад наблизився.

— Ще більше лихо насувається, капітане. Я вже сумніваюся, чи ми колись дістанемося Сан-Домінго. У нас на борту Йона 12.

Щодо лиха Чеффінч не помилявся. Воно прийшло з поривом вітру від заходу опівдні здійнявши таку хвилю, що його легкий сумнів, чи дістануться вони колись Сан-Домінго, опівночі зміцнів до твердого переконання кожного матроса на борту, що таки не дістануться. Під потоками зливи, в розкатах грому, відлупцьований гігантськими хвилями «Сан Феліпе» пробивався через шторм, який постійно відносив його до північного заходу. Ще до світанку останні подихи урагану проминули його, залишивши гойдатися в чорному морі на довгих плавних брижах 13, виправляти заподіяну шкоду й зализувати рани. Кормові релінги 14 зрізало як ножем, разом з ними змило за борт вертлюжні гармати 15. З рострів 16 на шкафуті змило одну зі шлюпок, і кілька уламків розтрощеної іншої заплуталося в носовій оснастці.

Але зі всіх збитків на палубі найсерйознішої шкоди зазнала грот-щогла 17. Вона тріснула й була тепер не тільки безпорадною, а й небезпечною. Попри все це, однак, вони могли констатувати, що шторм відніс їх до пункту призначення. Менше, ніж за п'ять миль 18 по курсу, на півночі, відкрився Ель-Росарто, за яким лежав Сан-Домінго. В іспанських водах цієї гавані та під жерлами гармат фортеці Короля Філіпа дон Іларіо мусив давати їм вказівки заради власної безпеки.

Тривав досвіток, наразі блискотливий та іскристий після бурі, коли пошкоджений вітром корабель, з наповненими легким бризом 19 вітрилами на бізані 20 та фок-щоглі 21, але без жодної ганчірки на грот-щоглі, крім стягу Кастилії на верхівці, хитаючись, проминув природний хвилелом, який здавна розмивають потоки річки Озама, й увійшов до гавані Сан-Домінго вузьким східним проходом,

відомим як Драконова Паща.

Корабель знайшов глибини у вісім сажнів 22 зовсім поблизу узбережжя, що піднімалось, як дамба, на фундаменті з коралів, утворивши острів менш ніж чверть милі в ширину і близько милі в довжину, з невисоким пагорбом посередині, увінчаним кількома групами капустяних пальм 23. Тут «Сан Філіпе» кинув якір і випалив з гармати, салютуючи найшляхетнішому місту Нової Іспанії через простору гавань.

Це біле й просторе місто розкинулося посеред широких смарагдових саван. Воно було містом майданів, палаців та церков, начебто перевезених з Кастилії, і над усім вивищувався шпиль собору, в якому зберігали прах Колумба.

На білому молі 24 зчинилася метушня, і невдовзі низка човнів поспішно вирушила в напрямку «Сан Феліпе», очолювана позолоченою двадцятивесельною баркою 25, над якою майорів червоно-жовтий прапор Іспанії. Під червоним тентом із золотою оторочкою сидів огрядний, смаглявий, виголений до синяви джентльмен у світло-коричневій тафті 26 й у крислатому капелюсі з плюмажем. Він задихався й спливав потом, поки забирався на шкафут «Сан Філіпе» забортним трапом 27.

Там капітан Блад у чорних зі сріблом шатах чекав на нього поруч із кушеткою, на якій безпомічного дона Іларіо винесли з каюти. Його почет становили три його порятовані під час кораблетрощі компаньйони, а тлом служила шеренга буканьєрів, замаскованих шоломами й панцирами під іспанських піхотинців з мушкетами на плечі.

Але дона Клементе Педросо, відставного губернатора, якого дон Іларіо прибув замінити, не вдалося цим ошукати. Рік тому, під Пуерто-Ріко, на палубі галеона 28, котрого взяв на абордаж 29 і пограбував капітан Блад, він стояв лице до лица з буканьєром, а Блад був не з тих, чиє обличчя просто так забудеш. Дон Клементе

завмер перед ним. Його смаглява грушоподібна фізіономія запалала страхом і люттю.

Капітан Блад поклонився йому, ввічливо скинувши капелюха.

— Пам'ять вашої світлості робить мені честь, здається. Але не сподівайтесь, що я підняв фальшивий прапор.

Він вказав угору на прапор, що забезпечив «Сан Філіпе» люб'язність візиту.

— Цим я завдячую присутності на борту дона Іларіо де Сааведра, нового губернатора Еспаньоли від короля Філіпа.

Дон Клементе опустил погляд на бліде, гордовите обличчя людини на кушетці й нічого не сказав, шумно дихаючи, поки дон Іларіо кількома словами пояснював йому ситуацію і простягнув все ще чинне доручення, хоча й розмите морською водою. Трійця іспанців, також порятованих разом з ним, була тут, і це давало гарантію, що всі подальші підтвердження перебере маркіз Ріконете, Адмірал Моря-Океану, чия ескадра невдовзі мала прибути в Сан-Домінго.

Дон Клементе вислухав усе в похмурій тиші. Так само похмуро й тихо він роздивився доручення нового губернатора. Після цього спробував, з обережності, загорнути в холодну поштивість ту лютю, яку в нього викликали ситуація і вигляд капітана Блада.

Але той помітно поспішав полишити судно.

— Моя барка, доне Іларіо, до послуг вашої світлості. Я думаю, нас тут нічого не затримує.

Дон Іларіо напівобернувся до виходу, з презирством не зважаючи на капітана Блада.

— Нічого, — сказав дон Іларіо, — крім висловлення вдячності моєму рятівникові й винагороди для нього.

Дон Клементе відповів сердито, не обертаючись:

— Звісно, я гадаю, необхідно дозволити йому вільний відхід.

— Мені було б соромно за такий жалюгідний і скупий прийом, — сказав дон Іларіо, — особливо за такого стану його судна. За ту величезну послугу, яку мені надано, я заборгував йому принаймні дозволом запастися тут деревом, водою й свіжою провізією, а також шлюпками на заміну втрачених. А ще слід надати йому притулок у Сан-Домінго, щоб він міг закінчити ремонт.

Капітан Блад втрутився:

— Для цього ремонту мені не треба турбувати Сан-Домінго. Цей острів якнайкраще придатний до цього, і з вашого дозволу, доне Кlemente, я тимчасово візьму його в оренду.

Дон Іларіо, який закипав увесь час і коли промовляв дон Іларіо, не стримався й вибухнув:

— З мого дозволу? — його обличчя пожовкло. — Дякувати Богу і всім святим, що вони позбавили мене цієї ганьби з тої хвилини, як дон Іларіо став чинним губернатором!

Сааведра насупився. Він заговорив з кволюю строгістю.

— Тож прошу вас цього не забувати, якщо ваша ласка, доне Кlemente, і змінити свій тон.

— О, слуга вашої світлості, — усунутий губернатор іронічно вклонився. — Це, звісно у вашій владі: вирішувати, як довго цей ворог Бога й Іспанії буде насолоджуватися гостинністю й захистом Його Католичної Величності.

— Стільки, скільки йому може знадобитися для закінчення ремонту.

— Розумію. А коли це здійсниться, він, без сумніву, спокійно відпливе, тож зможе продовжити непокоїти й грабувати кораблі Іспанії?

Сааведра холодно відповів:

— Я дав йому слово, що він вільно вийде з порту, і що сорок вісім годин після цього не буде переслідування або інших заходів проти нього.

— І ви дали йому слово в цьому? Чорт забирай! Ви дали йому слово...

Капітан Блад ввічливо перебив:

— І мені здається, що буде не зайвим, щоб ви теж дали таке слово, мій друже.

Його спонукав до цього не так власний неспокій, як шляхетність до дона Іларіо: треба було пов'язати словом старого й нового губернатора, щоби дон Клементе не міг потім заподіяти шкоди своєму наступникові, на що він, на думку Блада, був цілком здатний.

Дон Клементе був приголомшений. Він оскаженіло змахнув своїми товстими руками.

— Моє слово? Моє слово!

Його душив гнів. Його щоки надималися, наче ось-ось вибухнуть.

— Ви думаєте, я дам своє негідникові пірату? Ви думаєте...

— О, як забажаєте. Якщо ви так волієте, я можу помістити вас у трюм, закувати в кайдани й тримати на борту вас обох з доном Іларіо, аж поки не буду готовий знову підняти вітрила.

— Це нечувана наруга?

Капітан Блад знизав плечима.

— Можете називати це так. Я ж іменую це утриманням заручників.

Дон Клементе люто дивився на нього зі все більшою злобою.

— Я протестую. З примусу...

— Тут нема жодного примусу. Ви даєте мені слово, або я накладаю на вас кайдани. Ваш вибір вільний. Де ж тут примус?

Тоді перебив дон Іларіо.

— Годі, сер, годі! Ця суперечка аж ніяк не достойна нас. Ви поручитеся вашим словом або ж приймете всі наслідки.

Таким чином, як гірко не страждав дон Клементе, він вимушений був поручитися.

Після всього, на контрасті з його сердитим відбуттям, прощання дона Іларіо, кушетку якого зачепили стропом, щоб спустити в баркас, було люб'язним. Вони з капітаном Бладом обмінялися взаємними компліментами й добрими побажаннями; втім було цілком зрозуміло, що вони жодним чином не завадять заповзятій ворожості, якої вимагав від дона Іларіо обов'язок, ледь закінчиться нетривале перемир'я.

Блад посміхався, спостерігаючи як червона барка під обвислим прапором проборознила гавань сплесками весел у напрямку молу. Кілька менших шлюпок відпливло разом з ним. Решта ж, завантажених фруктами й овочами, свіжим м'ясом і рибою, залишилися під бортом «Сан Феліпе», з палким бажанням їхніх господарів поторгувати в рідних водах, ніскільки не переймаючись, чи той, бува, не пірат.

Вольверстоун, одноокий велетень, який утікав з Барбадосу разом з Бладом і та відтоді був одним з найближчих його спільників, схилився поруч із ним на фальшборт 30.

— Ми ж не занадто покладатимемося, сподіваюся, на слово цього обвислого синьопикого губернатора?

— Це недостойно, Неде, бути від природи таким підозрілим. Хіба не сам він поручився, і чи пристойно сумніватися в його добрих намірах? Я кричу «як не соромно, Неде», але в той же час, щоби жодним чином не спокушати його, ми укріпимося тут на острові.

II

Вони взялися за ремонт з усією вправністю і швидкістю, на яку були здатні. Збили сходні 31, перекинули їх з корабля на острів і по насипу з піску та коралів перетягли на берег двадцять чотири гармати «Сан Філіпе» й розставили їх так, щоб панувати на гаванню

32. Спорудили намет з парусини, зрубавши на стовпи пальми, облаштували кузню і, витягнувши зі степсу 33 пошкоджену щоглу, доправили її на берег, щоб там відремонтувати. Тим часом теслі заходилися виправляти пошкодження на верхній палубі, поки інші ватаги буканьєрів на трьох шлюпках, отриманих за наказом дона Іларіо, попливли, щоб завезти деревину, воду й інші необхідні запаси, за які капітан Блад скрупульозно розплачувався.

Дві доби вони працювали без перешкод і перерви. На ранок третього дня здійнялася тривога, але не від гавані чи міста перед ними, а з відкритого моря за їхніми спинами.

Капітан Блад зійшов на берег на сході сонця, тож із вершини пагорба міг споглядати наближення небезпеки. З ним були Вольверстоун та Чеффінч, Хагторп, корнуольський джентльмен, який розділив їхню долю, та Огл, колишній гармаш королівського флоту.

Менш ніж за милю вони споглядали ескадру з п'яти великих кораблів, що наближалися в тріпотінні кормових прапорів та вимпелів на щоглах, на всіх вітрилах, надутих легеньким, але все жвавішим вранішнім бризом. Поки вони роздивлялися, біла хмарка диму розквітла, як цвітна капуста, над бортом головного галеона, і гуркіт гарматного салюту накопився, щоб розбудити місто, яке ще ледве продирало очі.

— Прекрасне видовище, — сказав Чеффінч.

— Для поета або шкіпера 34, — уточнив Блад. — Але я сьогодні ні те, ні інше. Думаю, це має бути королівський Адмірал Моря-Океану, маркіз Ріконете.

— І він не поручався не набридати нам, — похмуро й без необхідності нагадав Вольверстоун.

— Але йому доведеться зробити це, перш ніж ми пропустимо його через Драконову Пащу.

Блад крутонувся на підборах, склав руки рупором, чітко та доступно вигукнув свої накази двом чи трьом десяткам буканьєрів, які теж витріщалися на ескадру, стоячи трохи позаду них біля гармат.

Матроси відразу ж кинулися виконувати його наказ, і в наступні п'ять хвилин з метушнюю волочили й витягнули канатами на пагорб дві кормові гармати «Сан Філіпе». Це були погонні гармати 35 з дальністю пострілу півтори милі. Ледей їх встановили на позиції, як Огл зарядив одну з них. І за командою Блада вистрілив та послав тридцяти фунтове ядро впоперек курсу під ніс адміральського корабля, що наблизився вже на три чверті милі.

Нема сигналу лягти в дрейф 36, який треба виконувати швидше, ніж наказ гармати. Яким би не було здивування маркіза Ріконете цьому грому з ясного неба, він змусив його скоритися. Стерно поклали на борт, адміральський корабель відхилився ліворуч, його вітрила ліниво заплоскалися.

Над сонцесяйними хвилями слабо рознісся звук сурми, і чотири кораблі, що йшли за головним, також виконали подібний маневр. Потім з флагмана спустили шлюпку, гребці якої швидко скерували її до рифу, щоб дослідити це диво.

Пітер Блад разом з Чевфінчем та півдесятком матросів був край води, коли шлюпка уткнулася в берег. Вольверстоун і Хагторн стовбичили на іншому боці острова, щоб спостерігати за гаванню та молом, на якому зчинився переполох.

Елегацький молодий офіцер зійшов на берег, аби від імені адмірала вимагати пояснень того недружнього прийому, який вони отримали. І їх було надано.

— Я лагоджу тут свій корабель з дозволу дона Іларіо де Сааведра, на знак подяки за невелику послугу, яку я мав честь надати йому, коли він нещодавно зазнав кораблетрощі. Перш ніж зможу дозволити Адміралу Моря-Океану увійти в цю гавань, я маю

отримати його підтвердження санкцій дона Іларіо і його запоруку, що він не порушить миру, щоб я завершив свій ремонт.

Молодий офіцер обурився до смерті.

— Це нечувано, сер. Хто ви такий?

— Мене звати Блад. Капітан Блад, до ваших послуг!

— Капітан... Капітан Блад! — молодик вирячив очі. — Ви капітан Блад? — Він зненацька розсміявся. — І ви мали зухвальство сподіватися...

Його перебили.

— Мені не подобається слово «зухвальство». А на що я сподіваюся, буде зрозумілішим, якщо ви підете зі мною. Це позбавить нас дискусій.

Він показав дорогу на вершину пагорба, іспанець понуро пішов слідом. Вони зупинилися на вершині.

...

Далі — у повній книжці «Фортуна капітана Блада».

nashaknyga.com.ua